

Motion till riksdagen 2019/20:3398

av **Kerstin Lundgren m.fl. (C)**

med anledning av skr. 2019/20:18 Arbetet i frågor som rör Kina

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det planerade kunskapscentrumet och om att regeringen ska återkomma med information om hur den nationella satsningen på ett kinesiskt kunskapscentrum ska formeras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör gå in i nya samarbeten med Kina som bidrar till att Kinas globala strategiska målsättningar uppnås på bekostnad av rådande internationell rättsordning och demokratiska värderingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Kina är i dag en stormakt, en strategisk maktspelare som sätter kommunistpartiets fortlevnad först av allt. En strategisk aktör som inte tar det internationella ansvar som kan förväntas av en stormakt, en aktör som i mångt och mycket står utanför och inte erkänner de internationella konventioner som gäller eller de internationella organisationer som ska upprätthålla dem. I stället underminerar Kina rådande rättsordning genom att negligera domslut som inte går dess väg, och så skapar man sina egna strukturer där de värden som vi står bakom med mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer inte längre gäller.

Kina utmanar i allt större utsträckning det internationella arbetet med mänskliga rättigheter, och kinesiskt inflytande får inverkan på normer, standarder, definitioner och retorik. Kina följer vare sig Paris-agendan eller OECD-regelverk kring internationellt bistånd. I förlängningen hotar detta inte minst de mänskliga rättigheterna och de strukturer som har skapats för att säkerställa att de respekteras.

Ett annat sätt för Kina att underminera gällande världsordning är deras systematiska negligering av WTO-regelverk och deras nya Belt and Road Initiative (BRI), som är

en del av Kinas ambition att forma det internationella systemet för att passa egna syften och stärka sitt globala inflytande. Därtill ser vi hur Kina nationellt håller uppemot en miljon personer ur den muslimska minoritetsgruppen uigurer tillfångatagna i ”omskolningsläger” för att bli mer kinesiska, dvs. Kina försöker med tvång förtrycka och utrota deras egen identitet. Står vi upp för våra värden och den internationella rättsordning vi varit med och skapat så måste vi stå fast vid dess strukturer och orka ställa krav på Kina att också göra det. Och att det får konsekvenser om de inte gör det.

Regeringen beskriver Kinas utveckling och allt större inflytande i världen på ett tydligt, korrekt och medvetet sätt men tycks inte dra tillräckliga slutsatser i ett nationellt perspektiv för att möta den utveckling vi ser. Det framstår som att regeringen försöker gömma sig bakom att man vill se en sammanhållen EU-politik för att inte behöva vidta åtgärder nationellt som kan uppröra Kina. Regeringen är inte ens tydlig i att man vill eller kan stå upp för mänskliga rättigheter utan att det backas upp av EU.

Regeringen skriver att förhållningssättet gentemot Kina bygger på EU:s Kinastrategi från 2016 men glömmer då både att strategin kräver nationella åtgärder och att synen på Kina i EU har börjat uppdateras efter det för att bli mer realistisk, bestämd och mer mångsidig. Detta för att kunna möta den alltmer globala dominans vi ser från Kina, som inte sällan hämmar Europas företag och konkurrenskraft. Regeringen nämner det men drar inte tydligt konsekvenserna av det. Det borde också tydligare genomsyra också regeringens förhållningssätt gentemot Kina även om kinesiska investeringar på ena sidan också kan leda till arbetstillfällen i Sverige. Eller är det regeringens mening att handel alltid kommer att vara undantaget när det kommer till att stå upp för vår liberala världsordning?

Vår mening är att vare sig Sverige eller EU bör stödja Kinas försök att skapa en alternativ världsordning och ett alternativt internationellt regelverk eftersom vi då samtidigt underminerar det vi själva har varit med och byggt upp och som står för de värden vi tror på. Sverige och EU måste stå upp för frihet och mot förtryck. Det kan i sin tur innebära att vi väljer bort samarbete med Kina inom ramen för de alternativa organisationer som de bygger upp, i strid med redan existerande multilaterala organisationer och regelverk, där syftet är att skapa en alternativ ordning. Vi måste ifrågasätta om arbetet med att bekämpa fattigdom globalt och stå upp för frihet stärks eller försvagas genom att man inleder nya samarbeten inom exempelvis bistånd med Kina. Sverige får inte bli en trojansk häst för kinesiska maktambitioner. Om Kina inte efterlever internationella regelverk de anslutit sig till så räcker det inte med gemensamma dialogtillfällen där EU samlat framför att Kina måste följa internationella regelverk. Då krävs andra motkrafter. Det minsta man kan kräva är att Sverige och EU i ett eventuellt samarbete med kinesiska strukturer säkerställer att vi inte blir utnyttjade och deltar i något som i grunden syftar till att upprätthålla Kinas strategiska intressen snarare än våra egna. Erfarenheter från Kinas agerande i WTO bör kunna dras inom flera områden. Vi saknar liknande resonemang och ställningstaganden från regeringen. Vi önskar att regeringen tydligt driver det inom ramen för EU. I stället vill regeringen fortsätta pågående samarbeten och inleda nya, exempelvis inom biståndet.

Vi saknar i strategin också en tydlig kritik av Kinas agerande i Hongkong där regimen inte längre tycks stå upp för den avtalade principen om ”ett land, två system”, där Hongkong erkänns sitt egna legala system och sina gränser och där både mötesfrihet och yttrandefrihet är garanterade rättigheter. På samma sätt måste regeringen våga vara tydlig med kritik när svenska medborgare, som i fallet Gui Minhai, tillfångatas och hålls fängslade utan rättegång eller när kinesiska intressen hotar yttrande- och mötesfriheten i

Sverige. Sverige måste tydligt kräva att Gui Minhai frigges. Och måttet är rågat när vi får vetskap om att kinesiska ambassaden i Sverige har förmått både UNDP och Sheraton att ställa in bokningar som rör Taiwan, eller för den delen när ambassaden aggressivt försöker påverka riksdagens ledamöter eller har synpunkter på hur journalister uttrycker sig i Sverige. Det är olyckligt att regeringen i stället för att agera med tydlig kritik gömmer sig bakom att EU måste agera ensat. Vill regeringen inte själv kritisera är vår uppfattning att regeringen genom tydlig kritik åtminstone skulle kunna förstärka EU:s kritik mot regimen när de begår övergrepp mot mänskliga rättigheter eller bryter ingångna avtal. Det vore önskvärt men är inget vi ser något av från regeringen.

I ett större sammanhang förblir den större frågan hur Sverige som ett litet land i en alltmer osäker värld kan bygga resiliens i samhället vad gäller förståelse för att Kina, och för den delen andra länder, har värderingar och övergripande målsättningar som inte överensstämmer med våra egna, och att det spelar roll hur individer och beslutsfattare agerar nationellt och internationellt. Regeringens svar är att inrätta ett kinesiskt kunskapscentrum i Sverige. Ett odefinierat forskningsbaserat kunskapscentrum, vars syfte är odefinierat. Regeringen behöver återkomma till riksdagen med en redogörelse för hur ett dylikt centrum ska formars utifrån vad som här påtalas.

Syftet får inte vara att konkurrera med befintliga miljöer eller bli ett nytt forskningscentrum utan att knytas till befintliga forskningsmiljöer såsom FOI som kan få tydligare uppdrag. Ska kommuner, företag och individer kunna vända sig till kunskapscentrumet för allmän information om Kina eller för stöd och vägledning i sina kontakter med kinesiska aktörer? Detta skriver regeringen ingenting om. Vår uppfattning är att ett sådant kunskapscentrum bör utgå från någon av de redan befintliga forskningsmiljöerna om Kina och att ett uttalat syfte bör vara att höja kunskapsnivån i Sverige om Kina som ett sätt att samtidigt höja motståndskraften i Sverige vad gäller kinesisk påverkan och globala intressen. Förblir vi okunniga om det, riskerar vi att fatta beslut som på sikt kan leda till mycket allvarliga konsekvenser för vårt land och den del av världen där värderingar om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer är rådande principer.

Kerstin Lundgren (C)

Magnus Ek (C)

Linda Ylivainio (C)